

រដ្ឋសភាស្ថិតក្រោមការ ត្រួតត្រារបស់គណបក្ស ប្រជាជនកម្ពុជា

សមាជិកសភាគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា បានកាន់កាប់តំណែងប្រធាន អនុប្រធានរដ្ឋសភា គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍ និង គណៈកម្មការជំនាញទាំងអស់របស់រដ្ឋសភា។

ការបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងថ្នាក់ដឹកនាំរដ្ឋសភាជាកញ្ចប់កាលពីថ្ងៃទី ២៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៨ បានជ្រើសតាំងប្រធាន និងអនុប្រធាន រដ្ឋសភាទាំងពីរ មកពីគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា និងប្រធាន និងអនុប្រធានគណៈកម្មការជំនាញនីមួយៗរបស់រដ្ឋសភា ក៏មកពីគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាផងដែរ ដែលខុសពីនីតិកាលទី ១, ២ និង ៣ ដែលតំណែងទាំងនេះមានការបែងចែករវាងគណបក្សទាំងអស់ ដែលជាប់ឆ្នោត។ (តទៅទំព័រទី ៤)

ការបង្កើតរដ្ឋសភានីតិកាលទី៤ ធ្វើបានល្អ នៃបទប្បញ្ញត្តិសភាពប្រជាប្រិយ

សមាជិករដ្ឋសភាចូលរួមសម័យប្រជុំលើកទី ១ ក្រោមអធិបតីភាពរបស់ព្រះមហាក្សត្រ ព្រះបរមនាថ នរោត្តម សីហមុនី ថ្ងៃទី ២៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៨

សម័យប្រជុំលើកទីមួយ នៃ ត្រូវបាន បង្កើតហើយមែនឬ? និមួយៗបាន។ រដ្ឋសភានីតិកាលទី ៤ ដើម្បី ព្រោះថា តាមសេចក្តីសម្រេច ទោះបីយ៉ាងណា នៅព្រឹក សម្រេចសុពលភាពអ្នកតំ - របស់ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ ថ្ងៃទី២៥ ខែកញ្ញា រដ្ឋសភា ណាងរាស្ត្រ បានធ្វើឡើង (សេចក្តីសម្រេចលេខ ០៥៤/ ក្រោមផ្នែកនីតិកាលទី ៤ បាន ដោយរលូន បើទោះបីជាមាន ០០៥/ ២០០៣ កបធ.ច ចុះ បើកសម័យប្រជុំរបស់ខ្លួន ការធ្វើពហិការពីសមាជិក ថ្ងៃទី ២២ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ដើម្បីអនុម័តការបោះឆ្នោតជា សភា ពរូប មកពីគណបក្ស ២០០៨) បានបកស្រាយថា៖ កញ្ចប់ជ្រើសតាំងថ្នាក់ដឹកនាំ សិទ្ធិមនុស្ស និង ភាពចម្រុង វាក្យខ័ណ្ឌទី ១នៃមាត្រា ៧៦ រដ្ឋសភា និងរាជរដ្ឋាភិបាល។ ចម្រាសផ្នែកច្បាប់ ខ្លះក៏ ដោយ។ ទោះបីជា សេចក្តីសម្រេច ដដែលរបស់ក្រុមប្រឹក្សា ចំនួនតំណាងរាស្ត្រដែល ១២០រូប។ ត្រង់នេះ មាន ធម្មនុញ្ញចែងបន្តទៀត "វាក្យ ប្រកាសសុពលភាព និងបាន ន័យថា យ៉ាងតិចណាស់ត្រូវ ខ័ណ្ឌទី ១ (សមាជិក ១២០ ស្បថចូលកាន់តំណែងតែ មានសមាជិកជាតំណាងរាស្ត្រ រូប) នេះ ជាស័ក្តិខ័ណ្ឌ ចាំបាច់ ១១៩ នាក់ បានចោទជាសំនួរ ចំនួន ១២០រូប ទើបអាច- សម្រាប់ការបង្កើត រដ្ឋសភា ថា តើរដ្ឋសភានីតិកាលទី ៤ បង្កើតរដ្ឋសភាក្នុងនីតិកាល ប៉ុន្តែ (តទៅទំព័រ ទី ៣)

មាតិកា:

- តំណាងរាស្ត្រជំនាញពហិការ សិក្ខាសាលាស្តីពីតួនាទីខ្លួន..... ២
- អ្នកជំនាញការសភាអឺរ៉ុប៖ អ្នកតំណាងរាស្ត្រកម្ពុជាមិនបំពេញតួនាទីឱ្យបានល្អ..... ២
- ការអនុម័តដោយរដ្ឋសភា ៣
- អ្នកតំណាងរាស្ត្រស្ត្រីកើន ៤
- គណបក្សជាប់ឆ្នោតកើនឡើងជិតទ្វេដង ៤

តំណាងរាស្ត្រខ្មែរសម័យបច្ចុប្បន្ន វត្តមានក្នុងសិក្ខាសាលាស្ថិតិការ ស្វាគមន៍ និង តួនាទីតំណាងរាស្ត្រ

សមាជិកសភាគណបក្សសមរង្ស៊ី បានធ្វើពិភាក្សាចូលរួម សិក្ខាសាលា ណែនាំ និងតួនាទីរបស់តំណាងរាស្ត្រ នីតិកាលទី៤ បើទោះជា តំណាងរាស្ត្រ ចំនួន ២រូប ត្រូវបានផ្តល់ឱកាស ឱ្យធ្វើជាវាគ្មិនក៏ដោយ ។

អ្នកតំណាងរាស្ត្រ **យឹម សុវណ្ណ** ដែលត្រូវបានអញ្ជើញជាវាគ្មិន លើ ប្រធានបទការត្រួតពិនិត្យរបស់ រដ្ឋសភានៅក្នុងគណៈកម្មការជំនាញ និង ការចុះមូលដ្ឋានរបស់អ្នកតំណាង

រាស្ត្រ បានឱ្យដឹងពីការធ្វើពិភាក្សា នេះថា ព្រោះគណបក្ស សមរង្ស៊ី ចង់ ឱ្យមានការរៀបចំបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុង រដ្ឋសភា ដោយធ្វើវិសោធនកម្មធានា ឱ្យមានតួនាទីរបស់ គណបក្សប្រឆាំង នៅក្នុងរដ្ឋសភាសិន ព្រោះថា សិក្ខា- សាលាបែបនេះមានច្រើនដងមក ហើយ តែមិនមានប្រសិទ្ធភាពទេ ។

ចំណែកតំណាងរាស្ត្រ សុន ឆ័យ ក៏ ត្រូវបានអញ្ជើញជាវាគ្មិននៅក្នុង ប្រធានបទស្ថិតិ តួនាទីរបស់គណបក្ស

ប្រឆាំងនៅក្នុងសភាប្រជាធិបតេយ្យ ផងដែរ ។

សិក្ខាសាលាស្វាគមន៍ និង តួនាទី របស់សមាជិករដ្ឋសភានីតិកាលទី៤នេះ ដែលរៀបចំឡើងដោយកម្មវិធី អភិវឌ្ឍន៍អង្គការសហប្រជាជាតិ (UNDP) ជួយផ្តល់ព័ត៌មាន ចំណេះ ដឹងថ្មីៗ ក៏ដូចជាបទពិសោធន៍ ដំណើរការសភារបស់ប្រទេសផ្សេងៗ សម្រាប់អ្នកតំណាងរាស្ត្រកម្ពុជា ។/

អ្នកខ្មែរសម័យបច្ចុប្បន្ន: តំណាងរាស្ត្រគណបក្សសមរង្ស៊ីបំពេញតួនាទីឱ្យបានល្អ

អតីតអ្នកតំណាងរាស្ត្រ ប្រទេស អៀរឡង់ និងជាអ្នកជំនាញការរបស់ ក្រុមសភាជាតិកម្ពុជានៃ សហភាព អន្តរសភា (IPU) លោក **ប៉ូល ម៉ាកក្រាន** (Paul McGranthy) បាន ឱ្យដឹងថាសមាជិកសភាកម្ពុជាមិនបាន បំពេញតួនាទីឱ្យបានល្អ ក្នុងការ អនុម័តច្បាប់ទេ ។ "ច្បាប់ដែលរដ្ឋា- ភិបាលដាក់មកសភាអនុម័តគឺមិន ត្រូវបានយកមកកែ ឬពិភាក្សា ហើយ សិក្សាឱ្យបានស៊ីជម្រៅពីផលប៉ះ

ពាល់នៅថ្ងៃមុខ គឺអនុម័តយកតែ ម្តង" ។ លោក ប៉ូល បានថ្លែងបែបនេះ នៅពេលដែលលោកត្រូវបាន អញ្ជើញធ្វើជាវាគ្មិននៅក្នុងសិក្ខា សាលាស្វាគមន៍ និងតួនាទីរបស់ សមាជិករដ្ឋសភានីតិកាលទី៤ ដោយ ឱ្យរូបលោកចែករំលែកបទពិសោធន៍ ពីក្រៅប្រទេស ។ លោកក៏បានរិះគន់ សមាជិកសភាមកពីគណបក្សកាន់ អំណាចដែរថា **មិនដែលហៅរដ្ឋាភិ- បាលមកសួរពីបញ្ហាផ្សេងៗដែល**

កើតមានទេ ។

លោក ប៉ូល បានឱ្យដឹងទៀតថា សមាជិកសភា មិនថាមកពីគណបក្ស ជំទាស់ ឬកាន់អំណាចទេត្រូវនៅឯក- រាជពីរាជរដ្ឋាភិបាល លោកបានលើក ឡើងពីបទពិសោធន៍ពេលលោកនៅ ជាតំណាងរាស្ត្រថា "ខ្ញុំមកពីគណបក្ស កាន់អំណាច តែខ្ញុំតែងហៅរដ្ឋាភិបាល មកសួរជាច្រើនសំនួរ ប្រសិនបើរដ្ឋា- ភិបាលធ្វើអ្វីប៉ះពាល់ប្រជាជន ឬចង់ ដឹងពីការងាររដ្ឋាភិបាល" ។/

គណបក្សសមរង្ស៊ី.....
(តពីទំព័រទី ៤)
នីតិកាលទី ៣ ទៅ ៩០ រូប ក្នុង នីតិកាលនេះ ហើយ គណបក្សជំទាស់

សមរង្ស៊ី បានកើនពី ២៤ រូប ដល់ ២៦ រូប ខណៈ ដែល គណបក្ស ហ៊ុនស៊ុនប៊ុច បានធ្លាក់ចុះយ៉ាងខ្លាំងពី ២៦ រូប មកត្រឹមតែ ២រូប ប៉ុណ្ណោះ ។

គណបក្សថ្មី ២ទៀត ដែលបានជាប់ ឆ្នោត មានគណបក្សសិទ្ធិមនុស្ស ចំនួន ៣ អាសនៈ និងគណបក្ស នរោត្តមរណប្បទិ ចំនួន ២ អាសនៈ ។/

ការបង្កើតសភានីតិកាលទី ៤..

រដ្ឋសភានីតិកាលទី ៤ មិនទាន់នឹងបានបង្កើតផង តើអាចដំណើរការបានដោយរបៀបណា? ព្រោះថាតំណាងរាស្ត្រ ៤ រូប ផ្សេងទៀតសុទ្ធតែបានស្នូលចូលកាន់តំណែងក្រោយថ្ងៃទី ២៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៨ ។

អ្នកតំណាងរាស្ត្រចំនួន ១១៩ រូប មកពី ៤ គណបក្ស បានចូលរួមសម័យប្រជុំសភាលើកទី ១ និងស្នូលចូលកាន់តំណែងកាលពីថ្ងៃទី ២៤ កញ្ញា ក្នុងនោះមាន គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ៩០រូប ហ៊ុនស៊ុនប៊ុច ២ រូប នរោត្តមរណឫទ្ធិ ២ រូប និង សមរង្សី ២៥ រូប (អវត្តមាន ១ រូប) ដែលបានសម្រេចចិត្តចូលរួមប្រជុំភ្លាមៗ មុនកិច្ចប្រជុំចាប់ផ្តើមបន្តិច ។

គួររំលឹកផងដែរថា គណបក្ស សមរង្សី និង គណបក្ស សិទ្ធិមនុស្ស បានរួមគ្នាជំទាស់នឹងលទ្ធផលបោះឆ្នោតតាំងតែពីក្រោយការប្រកាសលទ្ធផលបណ្តោះអាសន្ន និងបានរួមគ្នាព្រមានថានឹងធ្វើពហិការសម័យប្រជុំសភា ។

តែនៅនាទីចុងក្រោយព្រឹកថ្ងៃទី ២៤ ខែ កញ្ញា អ្នកតំណាងរាស្ត្រ គណបក្ស សមរង្សី ចំនួន ២៥ រូបបានចូលរួម សម័យប្រជុំនេះដែរ ដោយស្លៀកពាក់ សំលៀកបំពាក់ ធម្មតាខណៈដែល អ្នកតំណាងរាស្ត្រ ៩៤ រូប ផ្សេងទៀត ស្លៀកឯកសណ្ឋាន

តំណាងរាស្ត្រ ។ អ្នកតំណាងរាស្ត្រគណបក្ស សមរង្សី បានការពារខ្លួនថា ការចូលរួមប្រជុំនោះគឺដោយសារតែមានកិច្ចព្រមព្រៀងនយោបាយមួយចំនួន ដែលក្នុងនោះ គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាបានសន្យាថានឹងធ្វើវិសោធនកម្មមាត្រា មួយចំនួននៃបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងរដ្ឋសភាផងដែរ ដូចជាការទទួលស្គាល់តួនាទីរបស់ គណបក្សប្រឆាំងនៅក្នុងរដ្ឋសភាជាដើម ។

ទោះបីជាមានការអះអាងបែបនេះក៏ដោយ រហូតមកដល់ពេលនេះបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងមិនទាន់ត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្មដើម្បីទទួលស្គាល់ និងផ្តល់អំណាចដល់ គណបក្សប្រឆាំងក្នុងសភានៅឡើយទេ ។

គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍រដ្ឋសភាកាលពីថ្ងៃទី ២៨ ខែ តុលា ក៏បានបដិសេធសំណើធ្វើវិសោធនកម្មនេះពីតំណាងរាស្ត្រ គណបក្សជំទាស់សមរង្សីផងដែរ ។ មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ គណបក្ស ប្រជាជនកម្ពុជា និងជាសមាជិកគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍រដ្ឋសភា អ្នកតំណាងរាស្ត្រ **ជាម យៀប** ត្រូវបានប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយស្រង់សម្តីថាការស្នើធ្វើវិសោធនកម្មបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងរដ្ឋសភាដោយ គណបក្សជំទាស់មិនអាចទទួលយកបានឡើយ ព្រោះខុសនីតិវិធី ដោយសារអ្នកតំណាង-

រាស្ត្រដែលស្នើធ្វើវិសោធនកម្ម មិនគ្រប់ចំនួន ៣១ រូប (១/៤ នៃចំនួនសមាជិកសភា សរុប) ។

ដោយឡែក តំណាងរាស្ត្ររបស់គណបក្ស សិទ្ធិមនុស្ស ត្រូវបានប្រកាសសុពលភាព និងស្នូលចូលកាន់តំណែងនៅថ្ងៃទី ០៩ ខែតុលា ឆ្នាំ ២០០៨ ហើយអ្នកតំណាងរាស្ត្រ **ជូឡុង សូមូរ៉ា** មកពីគណបក្សសមរង្សី បានស្នូលចូលកាន់តំណែងនៅថ្ងៃទី ១៣ ខែតុលា ឆ្នាំ ២០០៨ ។

ការអនុម័តនានាដោយរដ្ឋសភា

រដ្ឋសភាបានបើកសម័យប្រជុំចំនួន ៥ ព្រឹក ដោយបាន អនុម័តទៅលើរបៀបវារៈសរុបចំនួន ៩ ដែលក្នុងនោះ របៀបវារៈសំខាន់ៗ រួមមាន៖

- សម្រេចសុពលភាពនៃអាណត្តិរបស់សមាជិកនីមួយៗ
- ការអនុម័តបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងរដ្ឋសភា
- ការបោះឆ្នោតជាកញ្ចប់ដើម្បីជ្រើសតាំងប្រធាន អនុប្រធានរដ្ឋសភា ប្រធាន អនុប្រធានគណៈកម្មការជំនាញនៃរដ្ឋសភា និងផ្តល់សេចក្តីទុកចិត្តដល់រាជរដ្ឋាភិបាល
- ការទទួលស្គាល់តំណាងរាស្ត្រថ្មី គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ជំនួសអ្នកតំណាងរាស្ត្រដែលបានសុំលាលែង
- ការបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងលេខាធិការ និងសមាជិកគណៈកម្មការជំនាញនៃរដ្ឋសភា ។/

**គណបក្សរដ្ឋប្បវេណី
កើនឡើងវិសេស**

នីតិកាលទី ៤ នេះ គណបក្សក្នុងរដ្ឋសភាមាន ការកើនឡើងរហូតដល់ ៥ គណបក្ស កើនលើសនីតិ- កាលទី ៣ មានតែ ៣ គណបក្សប៉ុណ្ណោះ ។

ការកើនឡើងនៃចំនួន គណបក្សនេះ ត្រូវបាន គេយល់ថា ប្រជាពលរដ្ឋ មានជម្រើស និងចេះដឹង ចេះជ្រើសរើសគណបក្ស ដែលខ្លួនស្រឡាញ់ ។

ទោះបីយ៉ាងណាក៏វាជា ការបង្ហាញនូវកិត្យានុ ការកើនឡើងនូវចំនួន គណបក្សនេះនឹងអាចធ្វើ ឱ្យគណបក្សប្រឆាំងមាន ការចុះខ្សោយ ប្រសិនបើ មិនបានរួបរួមគ្នាឱ្យល្អទេ នោះ ខណៈដែលគណបក្ស កាន់អំណាចបានទទួលជ័យ ជំនះយ៉ាងច្រើនសន្លឹក សន្លាប់ ។

គណបក្សកាន់អំណាច ប្រជាជនកម្ពុជាបានទទួល ជោគជ័យដោយមានសមា ជិកសភាកើនពី ៧៣ រូប ក្នុង (តទៅទំព័រទី ២)

សភាស្ត្រីក្រោមការ... ការត្រួតពិនិត្យ និង

តុល្យភាពអំណាចរវាង ស្ថាប័ននីតិបញ្ញត្តិ និងនីតិ ប្រតិបត្តិបានក្លាយជាកង្វល់ ដ៏ធ្ងន់មួយ ។

ជាមួយគ្នានេះ សមាជិក គណៈកម្មការនិមួយៗ គឺ សុទ្ធតែមកពីគណបក្សកាន់ អំណាចប្រជាជនកម្ពុជា លើកលែងតែ គណៈ កម្មការ ទី៤ ដែលមាន

សមាជិកមួយរូបមកពី គណបក្ស នរោត្តមរណប្បទិ និង គណៈកម្មការទី ៩ ដែលសមាជិកមួយរូបមកពី គណបក្ស ហ៊ុនស៊ីនប៊ូច ។

ការអង្កេត ទៅលើសកម្ម ភាពសមាជិកសភាក្នុងនីតិ កាលទី ៣ កន្លងមកបាន បង្ហាញថា សមាជិកសភា មកពីគណបក្ស ប្រជាជន កម្ពុជា រួមទាំងប្រធាន និង អនុប្រធានគណៈកម្មការ

ជំនាញផងដែរ មិនដែលបាន ធ្វើការសួរដេញដោលទៅ លើការងាររបស់រាជរដ្ឋា- ភិបាលនោះទេ ខណៈដែល តំណាងរាស្ត្រ គណបក្ស ជំទាស់ ជារឿយៗបាន អញ្ជើញ និងកោះហៅ សមាជិករាជរដ្ឋាភិបាល មកបំភ្លឺជុំវិញការងារ និង ភាពមិនប្រក្រតីនានារបស់ រាជរដ្ឋាភិបាល ។/

អ្នកតំណាងរាស្ត្រស្ត្រីកើនឡើងដល់ ២២%

ការដោះដូរតំណាងរាស្ត្រ ក្នុងគណបក្សបានធ្វើ ឱ្យចំនួនតំណាងរាស្ត្រស្ត្រីមាន ការកើនឡើងគួរឱ្យកត់ សម្គាល់ ។

នៅថ្ងៃប្រកាសសុពល- ភាព និង ស្ម័គ្រចូលកាន់តំ- ណែង តំណាងរាស្ត្រស្ត្រី សរុបមានចំនួនតែ ២០ រូប ប៉ុណ្ណោះ ។

ចំនួនតំណាងរាស្ត្រស្ត្រី បានកើនឡើងដល់ ២៧ រូប (ស្មើនឹង ២២% នៃចំនួន តំណាងរាស្ត្រសរុប) ក្រោយ ពី គណបក្សប្រជាជនកម្ពុ- ជា បានធ្វើការផ្លាស់ប្តូរអ្នក តំណាងរាស្ត្រចំនួន ២៦ រូប ហើយ ជំនួសវិញនូវអ្នកតំ- ណាងរាស្ត្រថ្មី ដែលមានស្ត្រី

ចំនួន ៧រូប ។ រហូតមកដល់ពេលនេះ តំណាងរាស្ត្រស្ត្រីមកពីគណ- បក្ស ប្រជាជនកម្ពុជាមាន ចំនួន ២១រូប (ស្មើនឹង ២៣% នៃតំណាងរាស្ត្រ គណបក្សនេះសរុប ៩០រូប) គណបក្ស សមរង្ស៊ី មាន ៦រូប (ស្មើនឹង ២៣% នៃ តំណាងរាស្ត្រ គណបក្សនេះ សរុបដែរ) ។

ចំណែកគណបក្ស ៣ ផ្សេងទៀតមិនមានតំណា- ងរាស្ត្រស្ត្រីទេ ។

ចំនួនតំណាងរាស្ត្រស្ត្រីមាន ការកើនឡើងជាលំដាប់ពី ១ អាណត្តិទៅមួយអាណត្តិ ពី ៦% ក្នុងអាណត្តិទី១ ទៅ ១១% ក្នុងអាណត្តិទី ២ និង

ទៅ ២០% នៅអាណត្តិទី ៣ ហើយអាណត្តិទី ៤ នេះ មាន ២២% ។

ដោយឡែកក្នុងនីតិកាល ទី៤នេះ មានអ្នកតំណាង- រាស្ត្រយ៉ាងតិច ១២រូបដែល មានតួនាទីក្នុងរាជរដ្ឋា- ភិបាល ក្នុងនោះមាន ២ រូបជាស្ត្រីគឺ អ្នកតំណាង- រាស្ត្រមណ្ឌល ស្វាយរៀង **ម៉ែន សំអន** ជា ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី និង អ្នកតំណាងរាស្ត្រមណ្ឌល កំពត **សោម តឹមស្និត** ជា រដ្ឋមន្ត្រី ក្រសួងទំនាក់ទំនង ជាមួយរដ្ឋសភា ព្រឹទ្ធសភា និង អធិការកិច្ច ។/